

following main opportunities: the use of tools for the development of author's distance courses; placement of teaching materials and presentation materials in various formats and through additional plug-ins; adding various course elements.

It is determined that solving many problems hindering the introduction of distance learning in the field of pedagogical education in Ukraine lies in the field of theoretical substantiation and development of modern pedagogical technologies and technologies. Therefore, it would be advisable to continue studying in the development of technology for the presentation of informational texts in distance courses on pedagogical disciplines, the development of virtual laboratory work and the organization of feedback between a student and a teacher in a distance course.

**Keywords:** education, distance learning, software tools, informational educational environment, Moodle distance learning system.

**Гавриленко Е.А.**

Центральноукраїнський державний педагогічний університет  
імені Володимира Винниченка

**ТЕХНОЛОГИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ОРГАНИЗАЦИИ  
САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ  
015 ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ. КОМПЬЮТЕРНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ.**

Статья посвящена особенностям применения технологии дистанционного обучения в процессе организации самостоятельной работы студентов специальности 015 Профессиональное образование. Компьютерные технологии. Установлено, что основной целью дистанционного обучения студентов является воспитание личности, обладающей желанием и способностью к общению, обучению и самообразованию, а применение дистанционных технологий в учебном процессе вуза становится не только целесообразным, но и необходимым.

**Ключевые слова:** образование, дистанционное обучение, программные средства, информационное образовательная среда, система дистанционного обучения Moodle.

**ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА**

**Гавриленко Катерина Олександрівна** – старший лаборант кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

**Коло наукових інтересів** – застосування сучасних комп'ютерних технологій під час вивчення фахових дисциплін у вищих навчальних закладах.

УДК 37.017(4):94(477.84) «18»

**Зузяк Тетяна**

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

**ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ТРАДИЦІЙ У  
НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ГІМНАЗІЇ ТА ВЧИТЕЛЬСЬКОЇ  
СЕМІНАРІЇ ТЕРНОПОЛЯ (КІНЕЦЬ ХVІІІ – КІНЦЯ ХІХ СТ.)**

В статті аналізуються історія та розвиток педагогічної освіти на Західному Поділлі. Розглянуто австрійську шкільну систему, яка сформувалась у межах загальноєвропейських гуманістичних традицій. Зазначено, що норми австрійської шкільної системи стали визначальними й для навчальних закладів Тернополя. Розглянуто педагогічний склад гімназії та вчительської семінарії Тернополя та їх педагогічну діяльність. Зазначено, що всі вчителі гімназії та вчительської семінарії Тернополя отримали ґрунтовну європейську освіту. Показано, що на австрійську систему освіти безпосередньо вплинули прогресивні педагоги Німеччини, Англії, Франції, які залишили ряд цінних наукових праць щодо професійного зростання педагога-майстра, а педагогічна думка Німеччини стала джерелом розробки наукових засад професійної підготовки вчителя Західного Поділля.

**Ключові слова:** Західне Поділля, педагогічна освіта, австрійська система освіти, Тернопільська гімназія, Тернопільська вчительська семінарія, О. Барвінський.

**Постановка проблеми.** Формування системи професійно-освітньої підготовки вчителів на Західному Поділлі має історичний характер розвитку. Напрямки, зміст, форми, засоби такої підготовки зумовлені соціально-економічними, історико-

культурними чинниками, загальнонаціональними і світовими традиціями. Саме тому розвиток професійно-педагогічної системи підготовки вчителів Західного Поділля тісно вплетений у контекст розвитку загальноєвропейської і світової загальноосвітньої педагогічної освіти та педагогічної думки.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблема впливу загальноєвропейських традицій на педагогічну думку України досліджена у історичних, педагогічних і наукових роботах. Особливо змістовними є праці Г. Генкеля, К. Єльницького, Е. Левассера, Л. Іоллі. Аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що сучасні вчені приділяють значну увагу дослідженню впливу західноєвропейських традицій на систему підготовки вчителя України, зокрема Ж. Романова, С. Пахолків.

Проте, впровадження західноєвропейських ідей в професійній підготовці вчителя у науково-педагогічній думці Західного Поділля кінця XVIII – кінця XIX століть і їхній вплив на зміст та специфіку підготовки педагогічних кадрів детально не досліджувався. Вивчення ідей західноєвропейської професійної підготовки історичного періоду є актуальним у дослідженні питання їхнього впливу на зміст та специфіку підготовки педагогічних кадрів Західного Поділля.

**Мета статті:** розкрити суть загальноєвропейських педагогічних традицій та встановити їхній вплив на зміст та специфіку підготовки вітчизняних педагогічних кадрів Тернополя.

**Виклад основного матеріалу.** Територіальні зміни в Європі наприкінці XVIII ст. мали безпосередній вплив на політичну, суспільно-економічну, культурну, духовну, освітню ситуацію на Західному Поділлі. В історії педагогічної освіти краю був започаткований новий період, зумовлений приєднанням території до Австрії.

Ще на початку 70-х років XVI ст. Люблінська Унія спричиняє широкомасштабні консолідаційні процеси. Вперше для громадян різних національностей незалежно від соціального і релігійного походження були встановлені вільний, безперешкодний в'їзд в Україну і виїзд за її межі, свобода занять і віросповідань. Так з України в Європу ідуть на навчання [1, с. 21]. Відповідно, в Україну, для якої Польща стає містком в Європу, полинули тисячі і тисячі переселенців – поляків, німців, євреїв, шведів, французів. Крім цих найбільш етнічних груп на території Поділля селились і проживали представники Молдавії, Румунії, Чехії, Болгарії тощо [2, с. 73]. З-поміж них були й науковці і педагоги. Полікультурне спілкування і взаємозбагачення країн і народів в Речі Посполитій досягло неабияких наслідків на європейських просторах [2, с. 74]. Як показує історичний досвід, споконвічне місцеве українське населення Західного Поділля практично мало чим відрізнялося від польського етносу. Великодержавним польсько-католицьким цілям були підпорядковані всі сфери духовно-культурного впливу [3, с. 124].

З приєднанням частини Поділля до Австрії розпочалося перенесення австрійської шкільної системи і до Західного Поділля. За правління Марії Терезії та Йосифа II система зазнала глибокого реформування. Основою цієї системи стала цільова підготовка вчителів, яка уможлилювала відкриття нових шкіл. Аналіз літератури свідчить, що рівень освіти і положення вчителів середніх шкіл, вказує на Францію і Німеччину, як на країни, які далеко випередили своїх сусідів, так як там ще у XVII столітті приймалися заходи щодо підготовки вчителів [4, с. 458]. Не дивно, що в 1774 році Марія Терезія разом саме з німецьким педагогом Й. І. Фельбігером видала перший училищний статут, згідно якого вводилось загальне навчання в Австрії [5, с. 52].

К. Єльницький зауважує, що Фельбігер (1724 – 1788) та його послідовник Кіндерман мають велике значення в історії освіти Австрії. В 1772 році було видано складене Фельбігером «Керівництво» для вчителів під назвою «Якості, навчання, поведінка сумлінних вчителів, необхідні для повідомлення юнацтву корисної освіти в тривіальних міських і сільських школах, на основі Регламенту для народних училищ в Силезії». У передмові до «Керівництва» зазначено: «Вчитель повинен вчити зрозуміло і бути в стані

перевірити, чи дійсно діти зрозуміли і засвоїли викладене їм, і чи можуть вони зробити з вивченого належне застосування». Для практичності навчання вчитель повинен: 1) навчати дітей в школі непоодинокі, а всіх разом; 2) постійно переконуватись за допомогою старанного опитування чи дійсно учні зрозуміли викладений матеріал (катехізація); 3) при заучуванні напам'ять користуватись літерною методикою; 4) навчати за допомогою таблиць, на яких схематично зображено те, що учень повинен засвоїти. Літерна методика та таблиці запозичені Фельбігером з Берлінської учительської семінарії [6, с. 122-123].

До речі, німецький педагог Фрідріх Дінтер (1760 – 1831) в своїй праці «Головні правила катехетики» розробив катехізичну форму навчання. За його визначенням катехізація – це мистецтво навчати за допомогою питань і відповідей. Для успішного ведення катехізації вчителю необхідно володіти проникливістю і жвавістю мислення, присутністю духу, смаком, гнучкістю та приємністю голосу. Окрім цього він повинен мати великий запас знань з історії, біблії, громадянських і політичних установ і т.п. Вчителю необхідно практичне знайомство з логікою і психологією, і особливо з душевною природою дітей. Він повинен володіти рідною мовою [6, с. 148-149].

Фельбігер виступав проти механічного запам'ятовування. Навчання мало поєднуватись з вихованням у душі католицької моралі. Педагог-реформатор сформулював положення, які сприяли б правильній організації навчання: класно-урочна організація навчання, перевірка засвоєного матеріалу та ін. [7, с. 248].

Кіндерман (Шульштейн) (1740 – 1801 рр.) – чех за національністю, освіту отримав в Сегані у Фельбігера. Саме Марія Терезія вшанувала його заслуги, давши йому дворянський титул та ім'я Шульштейн (Камінь школи). В 1774 році було видано складене Шульштейном та Фельбігером «Загальний шкільний порядок для нормальних, головних і тривіальних шкіл в усіх імперських спадкових землях». За цим положенням в нормальних школах приготувляли вчителів для головних шкіл та викладалось для вчителів: «Про якості, навчання і поведінку сумлінних вчителів, методика, училищне управління і діловодство» [6, с. 124-125]. Велика увага приділялася підготовці вчителів. Шкільна реформа Фельбігера призначалася насамперед для вчителів. Він розумів, що лише добре освічений вчитель може бути спроможним поліпшити стан шкільної системи. «Загальний шкільний порядок...» визначав якості та обов'язки вчителів. Вчитель мусив добре знати свій предмет і володіти методами викладання. Курс підготовки тривав приблизно три місяці. Прийом на курси був пов'язаний із свого роду вступним іспитом, а при підготовці практика мала бути на першому місці, хоча й давалися певні теоретичні основи. Для випускних іспитів не існувало єдиних розпоряджень. Насамперед вчителі повинні були довести свої знання з окремих предметів і показати свою майстерність при проведенні пробних занять [7, с. 249-250].

Зауважимо, якщо в Відні в 1771 році була заснована перша вчительська семінарія, то в 1780 році в Австрії їх було вже 20. Як і в Німеччині чоловіча стаття сильно переважала серед вчителів [8, с. 122-123]. Нова течія позначилась в Ratio Educationis, виданій Марією Терезією в 1777 році і побудованим на принципах «Емілія» Руссо [4, с. 453].

Для здійснення шкільної реформи на Західному Поділлі 27 березня 1776 р. Галицьке губерніальне управління за наказом Марії Терезії створило шкільну комісію. Ця реформа керувалася планами саме Йоганнеса Ігнаца Фельбігера [9, с. 160].

Зауважимо, що австрійська гімназійна освіта, норми якої стали визначальними й для Західного Поділля сформувалася у межах загальноєвропейських гуманістичних традицій. У багатьох країнах Європи гімназії засновували передовсім протестанти. Іншим історичним попередником гімназії вважається середньовічна schola latina, з якої у другій половині XVI ст. виникли гімназії у Німеччині [9, с. 84].

В початкових школах Галиції (до складу якої входило Західне Поділля) як матеріальні так і особисті витрати по утриманню були покладені на громади, в розмірі суми, отриманої у вигляді певної величини надбавок до прямих податків, окрім цього з

коштів округу, в розмірі певних надбавок до прямих податків. Обов'язкове навчання продовжувалось тільки шість років. Для остаточного затвердження на посаді вчителя потрібно було отримати атестат, який видавався по витримуванні двох іспитів. На місце помічника вчителя або молодшого вчителя призначались особи, що витримали перший іспит [10, с. 109].

Зазначимо, що на Західному Поділлі вже в 1789 році в Збаражі була латинська гімназія, в Тернополі в 1820 році заклали Єзуїти, на доручення австрійського уряду латинську шести-класову гімназію та дворічну філософію [11, с. 44].

У 1849 році в Австрії були введені загальні іспити, витримування яких давало право на отримання вчительських місць, і предметами якого вказувалось на напрямок для занять вчителів. Згідно правил про вчительські іспити встановлювались десять груп предметів, з яких кандидати вибирали свою спеціальність. Щоб дати вчителям ґрунтовно ознайомитись зі своїм предметом, були засновані особливі вчительські семінарії [10, с. 117]. У 1867 році середня освіта була унормована рядом узаконень, в основу яких були покладені правила вироблені для Німеччини, а саме вводився 8-ми річний курс гімназій з переважанням гуманітарних наук [5, с. 55].

У 1848 року, австрійський уряд в Тернополі з латинських гімназій та філософії утворив державну восьми класову гімназію з німецькою мовою навчання під світською дирекцією. Першим директором гімназії став українець Євстахій Прокопчиць, прихильник класичної культури [11, с. 46]. Зі смертю Прокопчиця обов'язки директора виконував чех Вацлав Дворжак, а згодом колишній учитель Академічної гімназії у Львові Ігнатій Ставарський. З 1862 по 1867 рік директором був Василь Ільницький, який студював теологію у Відні, був членом управи Просвіти, Руського педагогічного товариства та Шкільної Ради для видання українських книжок [12, с. 681-682]. Як зазначає М. Губчак, в 1894 році вчителями були поляки й не чисельні українці [11, с. 141]. Велику повагу в гімназії мав професор філології Вільгельм Габрігель, німець, учив географії та німецької мови, старий і справедливий педагог. Зі спогадів Є. Олесницького ми робимо висновки, що одним з найкращих викладачів був Йосиф Чарнецький, філолог і германіст, з університетською освітою. Він «...умів учити, готувався до занять дуже дбайливо і вкладав всю свою душу. Його наука не була питлюванням приписаних уступів з книжок, як у багатьох інших, а вкладав в неї життя і надавав їй принадну форму, кладучи увагу на естетичну вартість читаних творів та виробляючи в учнів літературний смак. Це був учитель, який давав учням справжню класичну освіту, яка залишилася їм на все життя», – згадує Є. Олесницький [12, с. 45]. У 1876 році один з викладачів гімназії – професор Горбаль – їздив до Відня скласти чи доповнювати вчительський іспит у Мікльошича (відомий австрійський мовознавець) [12, с. 51-52], який вважався одним з найвизначніших представників славістики XIX століття [13, с. 667].

Щодо мов викладання в австрійській шкільній системі діяло правило, згідно з яким навчання мало відбуватися тією мовою, «яка якнайліпше забезпечує поступ учнів, якою вони володіють настільки вільно, щоб могли повністю засвоювати предмети». Цей принцип ґрунтувався на філософії та мовній педагогіці часів Просвітництва, які надавали абсолютну перевагу рідній мові перед усіма іншими. Ще у 1726 р. Христіан Вольф стверджував, що наука належить певному народові лише тоді, коли вона доступна йому його власною мовою. Гегель, Якоб Грім, Франц Бопп, Вільгельм фон Гумбольдт та Август Вільгельм Шлегель вважали змогу говорити та думати рідною мовою передовсім формою свободи людини. Педагогічне обґрунтування переваги рідної мови засновувалось в Австрії на європейській духовній спадщині: Руссо, Песталоцці, Адольфа Дістервега, а особливо Йоганна Фрідріха Гербарта. У його тлумаченні педагогіки вважалось, що завданням навчання є провадити від прояснення уявлень до вільного руху серед відомого. Для прояснення уявлень, гадав він, найкраще надається рідна мова. Цим педагогічним уявленням слідували також і українські педагоги як у Габсбурзькій монархії, так і в Росії [9, с. 98-100].

Для освіти вчителів державою утримувались особливі учбові заклади з чотирьохрічним курсом навчання, в яких учні поділялись за статтю, а не за віросповіданням [10, с. 109-111]. На Західному Поділлі перша вчительська семінарія з'явилась у 1871 році в Тернополі, за наказом австрійського міністра Штремаєра, щоб виховати добрі учительські сили для народних шкіл в Галичині [14, с. 237]. Семінарія була з польською й українською мовами викладання. Зауважимо, що було 4 народних українських і стільки ж польських класів. В цих класах після прослуховування лекцій відбувались конференції, під час якої семінаристи робили свої зауваження щодо методики, перебігу лекції тощо. Після дискусій учитель цієї класи висловлював свою оцінку [11, с.169]. Серед викладачів – професор Більгерт – походив з німецьких колоністів в Галичині, професор Рут, який не міг позбутися чеського наголосу [11, с. 173].

Олександр Барвінський після закінчення філософського факультету Львівського університету – історія, українська та польські мови став вчителем у новозаснованій учительській семінарії (1871) та розгорнув незвичайну широку культурно-освітню працю в Тернополі. Барвінський студіював педагогіку, дидактику й спеціальну методику предметів і став одним з найкращих фахівців тієї наукової ділянки [12, с. 602]. Він підготовлював семінаристів в педагогічно-дидактичному і методичному напрямках, на відміну від гімназії, де потрібно було давати учням певну кількість наукового знання. Про свою самоосвіту Барвінський зазначає: «я почав розчитуватись в 4-томовій історії педагогії, Карла Шмідта,...а улюбленою лектурою стали у мене особливо писання Л.Кельнера «Urywki pedagogiczne» з доповненнями Ж. Савчинського (директора Львівської чоловічої семінарії) і Kehra «Praxis der Volksschule» та виданий ним місячник «Pae dagogische Blatter»» [14, с. 239].

До речі Карл Шмідт (1819 – 1864) зазначає, що кожна школа має відповідати таким умовам: 1) при викладанні повинно бути більше єдності, для чого потрібно доручати одному і тому ж вчителю викладати в класі декілька предметів, кожен клас має мати свого наставника; 2) молодому вчителю потрібно доручати викладання в середніх класах, для нижчих вимагається більш досвідчений педагог; 3) потрібно всіма засобами підтримувати в школі добрий дух, такий дух підтримується вчителем; 4) потрібно ретельно викорінювати помічені в учневі недоліки, дуже важливо для виправлення недоліків знати їх походження [6, с. 163].

Налагодивши зв'язки зі Східною Україною, зокрема з професором Володимиром Антоновичем, Барвінський здійснив проект: створення Наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка. статут якого був затверджений в 1893 році австрійським урядом, та був його активним членом. Завдяки Барвінському товариство ім. Т.Г. Шевченка розвинулось у справжню академію наук [12, с. 602, 606 ].

Директором учительської семінарії в Тернополі, відомому незвичайною широкою культурно-освітньою працею, був доктор Северин Дністрянський [11, с. 50.], батько доктора Станіслава Дністрянського, професора Львівського університету, та вченого правника європейського значення. В Австрії професора Дністрянського вважали найкращим знавцем цивільного права в Європі. З 1886 року обов'язки директора учительської семінарії виконував Володислав Боберський, який був не тільки добрим педагогом, але й науковцем, написав декілька праць з ботаніки й педагогіки, а саме праці про Фрідріха Фребеля (1885), «Головні принципи практичного виховання кандидатів в учительській семінарії» (1889), в співавторстві з Фалькевичем – «Практичний провідник для вчителів народних шкіл і кандидатів в учителі» (1890) [12, с. 685].

Зауважимо, що Фрідріх Фребель (1782 – 1852) – соратник та послідовник Песталоцці, заснував у 1839 р. у Тюрингії перший в Німеччині дитячий садок, чим поклав початок німецькому рухові за дошкільну освіту. Згодом він також заснував семінарію для вихователів садків. У 1873 р. Галицька крайова шкільна рада вперше відправила чотирьох дівчат із закінченими матурами у педагогічну семінарію д-ра

М. Гьорфартера в Куфштайні (Тироль) для вивчення методики Фребеля [9, с. 107]. При вчительській семінарії діяла школа вправ, що мала двомовний характер [12, с. 188].

Зауважимо, що всі вчителі гімназій, учительської семінарії в Тернополі отримали ґрунтовну європейську освіту, зокрема, Іван Боднар – закінчив університетські студії у Львові (математика, фізика) [12, с. 562]; Лярій Брикович – філософський факультет Львівського університету, Краків, Відень [12, с. 564]; Михайло Губчак – університетські студії класичних мов у Львові [12, с. 569]; Лев Цегельський – Львів, Відень, доктор філософії [12, с. 569]; Яким Ярема – студював на філологічному факультеті Львівського університету, виїхав до Грацу, там закінчив університетські студії дипломом з німецької мови [12, с. 587].

Таким чином, в кінці XVIII – кінці XIX на Західному Поділлі сформувалася система освіти, що відповідала австрійській освітній моделі, яка в свою чергу ґрунтувалась на західноєвропейських традиціях. Зауважимо, що в Австрії (до складу якої входило Західне Поділля) ідеї європейського Відродження та Просвітництва користувалися особливою увагою. Під впливом західних течій у кінці XVIII – XIX століттях зростає потреба розбудови вищої педагогічної освіти і підготовки вчительських кадрів. Зауважимо, на австрійську систему освіти безпосередньо вплинули прогресивні педагоги Німеччини, Англії, Франції, які залишили ряд цінних наукових праць щодо професійного зростання педагога-майстра, а педагогічна думка Німеччини стала джерелом розробки наукових засад професійної підготовки вчителя Західного Поділля.

#### БІБЛІОГРАФІЯ

1. Блажевич Ю. Формування етнічного складу населення і сучасні етнокультурні процеси на Хмельниччині / Ю. Блажевич. Поляки на Хмельниччині: погляд крізь віки// Зб. наук. праць за матеріалами міжнародної наукової конференції (23-24 червня 1999 року). – Хмельницький, 1999. – С. 19-30.
2. Журко О. Люблінська унія в історичних долях волино-подільського краю: спогади про майбутнє / О. Журко. Поляки на Хмельниччині : погляд крізь віки// Зб. наук. праць за матеріалами міжнародної наукової конференції (23-24 червня 1999 року). – Хмельницький, 1999. – С. 71 – 75.
3. Блажевич Ю. З історії релігійного життя поляків краю/ Ю. Блажевич, В. Григоренко. Поляки на Хмельниччині : погляд крізь віки// Зб. наук. праць за матеріалами міжнародної наукової конференції (23-24 червня 1999 року). – Хмельницький, 1999. – С. 122 – 130.
4. Ковалевский Е. К вопросу о подготовке преподавателей средне-учебных заведений/ Е. Ковалевский // ЖМНП . – Июнь, 1903. – С.458.
5. Генкель Г. Народное образование на Западе и у нас / Г.Генкель. – С.-Петербург, 1908. – 153 с.
6. Ельницкий К. Очерки по истории педагогики / К.Ельницкий. – Санкт-Пет., 1885. –188 с.
7. Романова Ж. Початок реформування австрійської системи освіти та педагогічна діяльність Я.І. Фельбінгера / Ж. Романова// Вісник Львів. ун-ту. Серія педагогічна. – 2003. – Вип.17. – С. 247– 252.
8. Левассер Э. Народное образование в цивилизованных странах /Э. Левассер.– С.- Петербург, 1898. – 452 с.
9. Пахолків С. Українська інтелігенція у Габсбурзькій Галичині: освічена верства й емансипація нації / С. Пахолків / З німецької переклала Христина Николин. – Львів : ЛА «Піраміда», 2014. – 612 с.
10. Иолли Л. Народное образование в разных странах Европы / Л. Иолли . – СПб., 1900. – 191 с.
11. Шляхами Золотої Поділля / Під ред. Степана Конрада/ Видання комітету « Тернопільщина». – Філадельфія, 1960. – 290 с.
12. Шляхами Золотої Поділля. Тернопільщина і Скалатщина/ Під ред. Р. Миколаєвича/ Філадельфія, 1983. – 846 с.
13. Желехівський Євген /Енциклопедія українознавства : Словникова частина : в 11 т. / Наукове Товариство ім. Шевченка ; гол. ред. проф., д-р В. Кубійович / Париж, Нью-Йорк, Львів : Молоде життя, 1954 – 2003. – Т. 2. – С. 667.
14. Барвінський О. Спомини з мого життя /О.Барвінський //Упор. А.Шацька, О.Федорук; ред. Л. Винар, І. Гирич. – К.: Смолоскип, 2004. – 528 с.

**Zulyak Tatiana**

*The Vinnytsia Mikhail Kotsyubynsky State Pedagogical University*

#### **INTRODUCTION OF PAN-EUROPEAN TRADITIONS TO THE TRAINING PROCESS OF GTINNASIA AND THE TEACHING SEMINARIUM OF TERNOPIIL (END OF THE XVIII - END OF THE XIX ST.)**

*The article reveals the essence of pan-European pedagogical traditions and establishes their influence on the content and specificity of the training of domestic pedagogical staff of Ternopil. The study of the ideas of*

Western European training of the historical period is relevant in the study of their impact on the content and specificity of the training of pedagogical staff in Western Podillya. Territorial changes in Europe, which at the end of the XVIII century, had a direct impact on the political, socio-economic, cultural, spiritual, educational situation in the West Podillya. In the history of pedagogical education in the region, a new period was started, due to the accession of the territory to Austria. At the end of the 18th and the end of the XIXth century, a system of education was formed in the Western Podillya, corresponding to the Austrian educational model, which in turn was based on Western European traditions. Note that in Austria (which included the West Podillya) the ideas of the European Renaissance and Enlightenment enjoyed special attention. Under the influence of Western currents in the late XVIII - XIX centuries, the need to develop higher pedagogical education and training of teaching staff. Note that the Austrian educational system was directly influenced by the progressive educators of Germany, England, France, who left a number of valuable scientific works on the professional growth of a master-educator. The pedagogical thought of Germany became the source for the development of scientific principles for vocational training of the teacher of Western Podillya. The article analyzes the history and development of teacher education in the West Podolie. Considered the Austrian school system, which was formed the pan-humanist tradition. It is noted that the rules of the Austrian school system have become crucial to Ternopil schools. Considered the gymnasium and teachers' seminary teaching staff and their pedagogical activities. Indicated that all teachers and teachers' seminary in Ternopil received full European education. It is proved that the Germany teacher thought was the source of the development training of teachers in Western Podolie.

**Keywords:** Western Podolie, teacher education, the Austrian education system, Ternopil gymnasium, Ternopil teachers' seminary, O. Barvinskyu.

#### Зузяк Татьяна

### Винницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського ВНЕДРЕНИЕ ОБЩЕЕВРОПЕЙСКИХ ТРАДИЦИЙ В УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕС ГИМНАЗИИ И УЧИТЕЛЬСКОЙ СЕМИНАРИИ ТЕРНОПОЛЯ (КОНЕЦ XVIII – КОНЕЦ XIX СТ.)

В статье анализируются история и развитие педагогического образования на Западном Подолье. Рассмотрена австрийская школьная система, которая сформировалась в рамках общеевропейских гуманистических традиций. Указано, что нормы австрийской школьной системы стали определяющими и для учебных заведений Тернополя. Рассмотрены педагогический состав гимназии и учительской семинарии Тернополя и их педагогическая деятельность. Отмечено, что все учителя гимназии и учительской семинарии Тернополя получили основательное европейское образование. Показано, что на австрийскую систему образования непосредственно оказали влияние прогрессивные педагоги Германии, Англии, Франции, которые оставили ряд ценных научных трудов о профессиональном росте педагога-мастера, а педагогическая мысль Германии стала источником разработки научных основ профессиональной подготовки учителя Западного Подолья.

**Ключевые слова:** Западное Подолье, педагогическое образование, австрийская система образования, Тернопольская гимназия, Тернопольская учительская семинария, А. Барвинский.

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**Зузяк Тетяна Петрівна** – кандидат мистецтвознавства, доцент, кафедри технологічної освіти, економіки і безпеки життєдіяльності Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

*Коло наукових інтересів:* мистецтвознавство, історія педагогічної освіти Поділля.

УДК 378.621

### Кононенко Сергій, Богомаз-Назарова Снежана Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

## ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СУЧАСНОЇ ЦИФРОВОЇ ТЕХНІКИ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТА»

У статті запропонована методика вивчення студентами спеціальності «Технологічна освіта» основних елементів електронних компонентів цифрової техніки. Вивчення студентами сучасних елементів цифрової техніки доцільно розпочинати на прикладі використання ними добре знайомих їм пристроїв, таких як мобільний телефон чи цифровий фотоапарат. Слід зазначити що основним елементом відеокамери є цифрова матриця. Її функція полягає в перетворенні світлового зображення, спроектованого на її поверхню за допомогою об'єктива в електронну інформацію, для подальшого використання в наступних модулях обробки і зберігання. Сучасні електронні прилади які використовуються в промисловості та побуті дають можливість глибше розкрити закономірності